

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (Hiskarna I. nadstr.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelje in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Oprsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 8. do 7. zvečer. Inerati: enostopna petliverstca 80 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inerati sprejema upravnništvo.

Nefrankirana ali premo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 629. V Ljubljani, v petek dne 11. julija 1913. Leto III.

Odločilni momenti na Balkanu.

V Ljubljani, 10. julija.

Bolgarska želi spravo.

Nekoliko upanja prinašajo zadnje vesti iz Sofije: Upanja, da bo ustavljena ta strašna vojna, ki škoduje balkanskim narodom neizmerno več nego jim je koristila vojna s Turčijo, in ki jo čuti, kdor ni izgubil v podivjanem šovinizmu vseh občutkov, kot silno bolečino in kot skelečo sramoto. Že nota, ki jo je bolgarska vlada sročila razposlala velesilam in smo danes poročali o njej, se je morala smatrati za znamenje, da je Danev spoznal nevarnost, ki preti Bolgarski in si zaželel miru. Ta nota je sicer dejala, da bi se hotela Bolgarska pogajati s Srbijo na podlagi zvezne pogodbe; to je bila diplomatska beseda, katere ni nihče jemal v strogem pomenu. Zakaj na podlagi te pogodbe se je hotela Bolgarska od vsega začetka pogajati; to podlago pa je Srbija ves čas odklanjala. In iz tega nasprotja je nastala vojna. Volja za pogajanje bi bila torej brez pomena, dokler obstoja to nasprotje. A ker je Srbija na bojišču nedvomno dosegla uspeha, ni bilo v Sofiji pričakovati, da bo ona izpremenila svoje stališče. Naglašati torej v bolgarski noti ni bilo besede o pogodbeni podlagi, ampak izjava, da je Bolgarska pripravljena za pogajanje.

Danev najbrže sam ni pričakoval od te note neposrednega uspeha. Velesile, katere je druga balkanska vojna po pravici vzemirjala, ker je zavratno nastopanje Rumunije in Berchtoldova »interesiranost« vplivala nevarnost hudih zapletljajev v ves evropski položaj, bi bile imele dovolj povoda za kakršenkoli način posredovanja iz lastne iniciative. Vkljub temu se niso zgenile, in Danev ni mogel pričakovati, da bodo po njegovi noti stopile iz svoje rezerve; tem manj je to mogel upati, ker ni bilo v bolgarski noti nobene direktne besede o želji po posredovanju in ker pozna iz svoje izkušnje neokretnost, negotovost in neskladnost »evropskega koncorta« predobro, pa se nikakor ni mogel zanašati na to, da bo evropska diplomacija nenadoma složna in aktivna.

Včerajšnja bolgarska nota je bila torej le preludij; prava melodija ji je že danes sledila. Oficiozno poročajo z Dunaja, da je Danev naprosil Rusijo za posredovanje, da se ustavi sovratnost.

To prvo poročilo je povsem kratko in ne izraža nič drugega, kakor da zaupa Bolgarska svojo usodo Rusiji. O srbsko-bolgarski pogodbi torej ni več govora. Rusija ima, če sprejme posredovanje, prosto roko. S tem je uspeh omogočen.

Včeraj so še prihajale iz Belgrada vesti, da Srbija ne misli na mir, dokler se popolnoma ne pojasni položaj na bojišču. Odločilno srbsko zmago so smatrali za pogoj takega miru, kakršnega želi Avstrija. Na podlagi neoporečnega uspeha bi imela srbska diplomacija olajšano delo, medtem ko bi bolgarska izgubila možnost, da bi se še pozivala na staro pogodbo.

Srbski pomisleki padajo, čim se uredi, da je Bolgarska oficiozno izrazila željo po miru in naprosila Rusijo za posredovanje. Tudi s srbskega stališča je postalo prelivanje krvi ta trenotek nepotrebno, in če drugega ne, je vsaj premirje ob pogojih, ki garantirajo, da se medtem ne izpremeni vojni položaj, omogočeno.

Bolgarska žela po miru in razumljiva po silni stiski, v katero je prišla deželja. Njen položaj je v marsičem podoben položaju Turčije ob času prvega premirja. Vojna sreča v Macedoniji se je nedvomno obrnila na srbsko in grško stran. To bi se sicer morda še dalo popraviti. Vse vojne vesti so tako malo točne, da ni jasno spoznati, s kakšnimi rezervami še razpolagata obe

partiji, kje da so te rezerve, in kako bi se dale porabili za odločitev. Ne more se torej reči, da je Bolgarska že definitivno premagana in da ne bi mogla v daljši vojni korigirati dosedanjih neuspehov, ako bi imela proste roke.

Toda ker teh nima, je vsako nadaljevanje vojne zanjo skrajno nevarno; tudi če bi se ji posrečilo doseči ugodnejše pozicije proti Srbom in Bolgarom, ima za hrbtno Rumunijo, ki bi morala biti sicer zelo ponižna, če bi imela sama opraviti z Bolgarsko, v sedanjem položaju pa preti Bolgarski katastrofa, ako bi res še rumunska vojska prekorčila mejo.

Za Srbijo je torej položaj tako ugoden, da brez skrbi lahko ustavi sovratnost, čim je Bolgarska izrekla to željo. Razmere ji jamčijo, da doseže pri pogajanju že sedaj lahko to, kar bi hotela doseči po odločilni zmagi. Zato se sme pričakovati, da tudi v Belgradu ne bodo ovirali zaključka vojne in prelivanja krvi, ki je tudi za Srbijo tako občutno, da mora biti zadovoljna, če postanejo nadalje žrtve nepotrebne.

Srbski interesi za mir.

V boju z Bolgarsko je nastop Rumunije Srbiji koristil, ker je silno povečal stisko njene nasprotnice. In Srbija je nepritrjeno pozdravila rumunsko mobilizacijo ter izjavila, da se v sedanjem trenutku interesi Srbije popolnoma vjemajo z onimi Rumunije. Ta omejitve »sedanjim trenutkom« je bila zelo potrebna. Če bi se vse natančno preiskalo, bi se nemara celo pokazalo, da tudi v sedanjem trenutku ta enakost interesov ni tako »popolna«, kakor pravijo v Belgradu. Ali gorje deželji, ki dela politiko po trenutnih položajih in pozablja na bodočnost! Ako znajo v Belgradu še brez strasti presojeti srbske interese, tedaj ne bi smeli ceniti rumunske pomoči tako visoko, da bi z ozirom nanjo odklanjali mir, ko je postala vojna nepotrebna.

Gotovo je storila bolgarska diplomacija velike napake; to ne bi smelo zapeljati srbske, da stori še večje. Bodočnost bo pokazala, če je bilo zelo koristno, da je dosegla Srbija svoje uspehe s pomočjo Grške, ki bo za to hotela plačo na bolgarski račun. Pridobitev kosa Macedonije smatra Srbija lahko za dobiček; če je povečanje Grške preko njenih uspehov v turški vojni Srbiji posebno koristno, je drugo vprašanje.

Nikakor pa ne more biti v interesu Srbije, da se poveča še Rumunija na škodo Bolgarske. Bolgarska država, ki reprezentira na Balkanu načelo največje reakcije, se mogoče trudi, da bi skrla robove in se priljuzje Srbiji z jezuitsko frazo o balkanskem ravnotežju. S to zlagano prevlezo zahteva od Bolgarske zemljo in mesta, do katerih nima po nobenem načelu pravice. Kraji, ki jih hoče požreti, so tako nedvomno bolgarski, da z etnografskega stališča prav tako kakor z geografskega ne morejo pripadati nikamor drugam kakor k Bolgarski. Rumunija utemeljuje svoje zahteve s tem, da hoče dobiti »strategično« mejo proti Bolgarski, to se pravi, da hoče postati nevarnejša sosedja. Čudno je pri tem, da se pomika ta strategična meja od dne do dne bolj na bolgarska tla.

Militaristično okrepčanje, ki ga zasleduje Rumunija s tako mejo, pa ne ogrožuje le Bolgarske, ampak tudi ostale balkanske države, in njeno prijateljstvo bi se Srbiji lahko zazdelo sumljivo. Že sedaj nastopajo v Bukarešti tako kakor odločilni faktorji Balkana; protekcija, ki jo milostno dele Srbom in Grkom, diši zelo močno po hegemoniji. Z nadvlado Rumunije pa bi se tisti tuji vplivi, ki so Srbiji sovražni, še veliko bolj povečali, kakor z bolgarsko hegemonijo, ki je itak bolj strašilo kakor činjenica. Kljub vsem protiavrstirskim klicem v Bukarešti je popolnoma jasno, kdo protežira ru-

munске zahteve. Če se vjema z Berchtoldovimi »interesi«, da se obreže Bolgarska v prid Rumuniji, ima ravno Srbija najmanj povoda, da se veseli takega uspeha. Rumunsko prvenstvo na Balkanu pomeni pomnožitev tistega vpliva, ki je Srbiji najbolj nasproten.

Nadaljevanje vojne bi bilo v teh razmerah za Srbijo samo nezmislno in njeni politični bodočnosti skrajno škodljivo. Mir pa ji ne more vzeti tega, kar je želela. Če zmaga razum, mora torej zmagati mir.

Šuklje, Šusteršič in Pegan.

(Dopis z Dolenjskega.)

I.

Fr. Šuklje je bil kranjski deželni glavar. »Von der Parteien Gunst und Haß verwirrt, schwankt sein Charakterbild in der Geschichte.« V malih slovenskih razmerah se sme to reči o Šuklju. Med starejšimi živečimi Slovenci je Šuklje v mnogih ozirih največji talent; ima pa za sabo zgodovino, ki opravičuje navedeni izrek. Revolucionarna natura. V mladosti je prekipela. Bil je ognjevit sovražnik — da ne rečem katolicizma, pa gotovo katoliškega duhovništva. Skoda, da si je izvolil profesorsko kariero; moral je krotiti svojo naravo. Ali tudi v tej karieri je včasih pljusnilo iz njegovega peresa čez ozko strugo, v kateri se ima gibati avstrijski profesor. Kdor se spominja Šukljeta mlajših let, obžaluje, da so bila usta zaprta ognjevitemu talentu. Polemična natura prve vrste. Po njegovi smrti bo nemara kdo o njem citiral:

»Ist Lilburne tot, fuhr
John zum letzten Hafen?
Mag John, mag Lilburne
dann im Frieden schlafen!
Doch legt mir John und Lilburne nicht zusammen,
sonst lodern lichterloh des Streites Flammen.«

Šuklje pa je bil tudi organizatorčen talent; marsikaj bi preobrnil, tudi več dobrega koncipiral, pa tudi izpeljal. Bil je pa avstrijski uradnik in še tudi Slovenec, ki tega ni tajil. Ko so postale Šukljete meje teza delovanja preozke in si je moral pridobiti boljše gmetno stališče, in ko je stopil v drugo delo, tudi ni smel živeti in delati po svoji naravi; biti je moral vladni mož. Avstrijske vlade Slovincem nikdar niso bile naklonjene in taka služba ni dajala dobrega imena; nekaj se je moralo prodati, ako je pridobil tak mož včasih kakšno drobtinico za narod. Šuklje je pridobil kot državni in deželni poslanec narodu marsikaj. Ali koliko bi bil lahko dobrega storil kot svobodni človek! — Slovenski revni zapišemo v račun, da je imel ta redki politični talent zvezane roke.

Privoščimo vsakemu, da si pridobi dobro podlago za življenje. Zakaj bi ravno Slovenec ne prišel kot uradnik višje? Šuklje je prišel kot vpokoleni dvorni svetnik z Dunaja domu in vstopil v klerikalno stranko, za katero je že dolgo časa obračal oči — in da ga enkrat sprej-

mejo med izveličane, je moral povziti marsikatero grenko. Reklo se mu je tudi: »Der Topf, der Topf ist das Vaterland, alles übrige sind Fratzten.« — Kaj mi more ubogi zlodej liberalca — na Slovenskem — ponuditi! — In ko je še prej dr. Šusteršiča na javnem shodu meščanov v Novem mestu pokazal slovenskemu svetu v srcaj trgačo mu z vso njemu lastno ošabnostjo, pa tudi s sarkazmom cunje raz telo, je prilaviral v vodstvo klerikalne stranke in postal kranjski deželni glavar. Dosegel je, po čimer je strastno hrepnela njegova duša. Nemara bi bil dosti koristil svoji domovini kot deželni glavar, ako bi se mu bilo dalo delati po njegovih načrtih. Videl je okoli sebe majhne ljudi, ki so se napejali in hoteli biti veliki, pa se ni znal krotiti; pokazal je svojo pravo naravo in manjši so ga postavili na led. Bilo jih je veliko in moral je iti brez zahvale. Nekaj potech, nekaj misli je le zapustil manjšim; bil je bogataš v tem oziru.

Meščanstvo na Kranjskem ni trdno liberalno, kmet je v rokah duhovništva, naš kranjsko veleposstvo je že zdavno izgubilo svojo nekdanjo veljavo če bi tega dr. Švegelj ne bil vodil v deželnem zboru, bi že prej bilo razvalina; — socialisti smo še le stopili v delo, na plan. Ne moremo se torej čuditi, da nadvladava na Kranjskem klerikalizem druge stranke in gospoduje v vseh javnih institucijah. Klerikalec bo v takih razmerah deželni glavar na Kranjskem. In tedaj naj stoji na čelu deželne uprave najboljši talent in če mogoče talent s kmetije. Šukljeta oče je bil kmetič sin iz Lokvice na Belokranjskem, mati Dežmanova sestra; on je rad iskal stika s kmetijo. Ali glavar je bil, o katerem je tudi zelena zavist morala reči: med starejšimi največji talent kranjske dežele! — Šuklje je včasih nastopal kot deželni glavar, kakor bi rekel: najprej jaz, potem dolgo nič in potem šele bog. Tega se ni mogel nikdar odvdati, tudi ne, ko se mu je gmetno slabo godilo. Odpuščalo pa se mu je, ker je znal očarati občinstvo ali posameznega s svojo duhovitostjo, katere je razpolagala z veliko občno omiko, z izbornim znanjem državne politike, s poznavanjem avstrijskega parlamentarizma, z znanjem državnih ved, z natančnim poznavanjem deželnega gospodarstva na Kranjskem, dežele v vsakem kotu in še tudi zgodovine; Šuklje je bil izborni strokovnjak-zgodovinar. Poslušati je moral včasih prav gorke, ali znal se je zopet prikupiti.

Ljubljana in Kranjsko.

— Za ljudski shod, ki se bo v pondeljek zvečer v areni »Narodnega Doma«, se kaže med ljubljanskim in okoliškim delavstvom veliko zanimanje. Med tem ko je v posameznih strokah gibčno življenje, ki se izraža tudi na strokovnih zborovanjih, že dlje časa ni bilo splošnega političnega shoda. Politična vprašanja, ki se prav močno tičejo delavskih interesov, so pa kar nakupičena, in zaradi tega je nameravani shod tako važen, da je zanimanje delavskega ljudstva zanj razumljivo. Kaj je prineslo delavstvu zborovanje državnega zbora od volitev l. 1911? Tiste malenkosti, ki so bile sklenjene na polju socialne reforme, kolikor jih

ni še gosposka zbornica razveljavila, se laiko našteje na prstih in od tehtajo na navadni brajnjevski vagi. Za malenkosti kakor odprava delavske knjižice ali odprava paragrafa o kršitvi pogodbe so se morali voditi boji, kakršne opazamo drugod le ob najznačilnejših in najglobokosežnejših reformah. Militarizem pa je imel v kratkem času tako bogato žetev, da bi se bil preobjedel, če ne bi imel tako trdnega želodca. Razum dovoljevanja proračunskih provizorijev in militarističnih zahtev ima avstrijski parlament pod grofom Stürgkhom glavno nalogo hoditi na počitnice. Medtem pa gospodari vlada doma po mili volji in uganja grof Berchtold svojo čudno zunanjo umetnost, ki stane milijone in milijone, tako neodyvisno, kakor da ni leto

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

Jedva sta se pa premaknila, korakajoč dalje proti postaji, je izginila ta prodajalnica z vsemi naslovi vred. V njegovi notranjosti se ni porodila niti razvila ni jedna misel. Duša mu je bila zopet majhna, potrta. Šel je s pčevšeno glavo in Hanuš se je, ko ga je bolje pogledal, naglo prestrašil, češ, kako bo nazadnje, ko pride na postajo.

Na postajo sta prišla zelo zgodaj. Vlak je odhajal šele ob polu šestih. Šla sta torej v zakurjeno čakalnico in sedla. Zraven niju pri mizi se je nekaj avstrijskih kmetov razgovarjalo o kupčiji.

»Ladislav, zakaj si tako zamišljen?« se je Hanuš oglašil čisto iz jasnega in položil roko Kvapilu prijateljski na koleno. »Morava se še porazgovoriti. Kmalu se že odpelješ — —«

Kvapil je vzdihnil. Zavedal se je iz težkih misli.

»Menda se naposled vendar ne boš zajokal?« se je Hanuš smejal prijazno. »To bi bil lunak! Pogumno in samozavestno moraš v življenje! Sicer na svetu nič ne opraviš!« In začel je na drobno razkladati, kako naj se vede, ko pride v Prago. »Torej najprej poišči Soumaria, on te že vpelje k Hrubovim. Naslov veš; če povprašaš, jih lahko dobiš. Ne smeš biti otrok, ne smeš se skrivati in si misliti, da se

usiljuješ. In naposled, če se prav usiljuješ. Pri tako bogatem stavitelju imajo dovolj denarja, da ti pomagajo!« Naenkrat pa se je spomnil, da bode blagajna gotovo že odprta, in vzkliznil:

»Pokaži denar. Stopim k blagajni.« In likrat je trdno uprl pogled v Kvapila; kajti tega trenotka je pričakoval. Kvapil pa je tiho odšel obnošeno zmislo sukno in spodnja, lahko sukničko, segel v napsni žep in podal Hanušu mošnjiček.

»Slava!« si je mislil Hanuš in naglo s prijateljem nasmevom odhitel k blagajni.

Kvapil je v tem zopet sedel in se zamislil. Čim dalje težja otožnost ga je navdajala. V tem hipu, ko se je tovariš odstranil in ko je ostal sam samcat tu v čakalnici, ga je prešinila osirotelost in bojazen pred odhodom z vso strašno silo. I.e da se je preveč sramoval, da, samega sebe ga je bilo preveč sram, nego da bi se bil zopet obotavljal. In konečno je pomislil na Hanuša, da ostane ravno tako zapuščen, da ima sicer dom, da pa sme nanj le misliti, a nikdar se ne oglašiti v njem — — in nevoljen je bil nad svojo slabostjo. Ko se je pa Hanuš vrnil z listkom in ko sta se po prvem znamenju za odhod prijatelja poslavljala, se ni več premagal. Solze so mu zalile oči, njegov glas se je zatresel od joku.

»Toda, Ladislav — —« je opominjal sočustveno in gorko Hanuš, kateremu so se tudi zakalile oči.

»Pa mi moraš pisati, kako je v Pragi, kako ti je všeč univerza, veš, yse natančno mi moraš popisati!«

Kvapil je pritrdil. »Pogosto ti bom pisal in veliko,« je dejal vroče. Ko ga pa imam na svetu drugega nego tebe, s kom pa se morem tako odkritosrčno pogovoriti kakor le s teboj?«

»In jaz ti bom tudi poročal o sebi,« je mehko odgovoril Hanuš. »Si že ponoči pritrgam kako urico, pa se porazgovorim s teboj. Da, zares mi bode sedaj žalostno.«

To izgovorivši je podal Kvapilu culico, poslednjič ga poljubil, poslednjič mu stisnil roko. Kvapil je sprevidel oddal listek; solzan se je nasmehnul. »Z Bogom — zdrav bodi, Peter, z Bogom!« je dejal; nato je odšel na peron in se še nekolikrat ozrl po prijatelju, ki je ostal v čakalnici.

Hanuš je pomagal z roko, nasmehnul se in zaklinal naglo skozi vrata: »Ladislav, drži se — z Bogom!« in tudi odhajal iz čakalnice na sumno ulico mraččedega se Dunaja. V vestibulu je postal. Morda je čakal, da zasliši hrum vlaka, ki mu odpelje prijatelja; »Da, pelji se — pelji se Ladislav!« je šepetal. »Druge pomoči ni. Pelji se — v objubljeno deželo bi te moral peljati ta vlak, vse življenje bi te moral tako-je voziti po tiru — — tega ti je treba.« Vtaknil je roke v žepe zimmika in naglo korakal s postaje po devetem okraju v notranje mesto. In ta mladi, pri svojih letih energični in samosvestni človek, katterega kozavi obraz je obraščala redka, znamenarjena dlaka, je sedaj zrl trudno v tla, mislil medpotoma na nekaj. Mislil je na izgubljeni dom, na roditelje, brate, sestre in mislil je na tovariša, na Ladislava, ki je ostal takorekoč edin njegovemu srcu, ko se je ločil od doma.

Njegovo obličje je bilo neizrekljivo žalostno, zaletaval se je v ljudi, kakor da je pijan.

Zopet je šel po istem hodniku, po katerem je pred trenotkom korakal s Kvapilom. Hodnik pa ni bil več posut z zlatimi žarki, vso ulico je pokrivala senca, in ljudje so se delili takorekoč v dva enaka toka, na to in na ono stran. Tudi je bilo že mrzleje, ostro tvje je padalo z jasnega ozračja. Hanuš je zopet prišel do knjigotržnice, pri kateri se je bil prejele ustavit s Kvapilom. I sedaj je obstal in ogledoval dalje časa, preden je nadaljeval svojo pot.

VI.

Kvapil je v tem zapuščal Dunaj. Stroj je zavižgal, vozovi so se stresli in že so se zavrtela kolesa. Vlak je odhajal s postaje.

Kvapil je sedel v vozu s kmeti, katere je videl v čakalnici. S culico poleg sebe, je bil skrčen v kotu in ves žalosten. Mislil je in mislil in malo, da ni plakal. In v tem so izginile hiše, izginili i Leopoldov hrib in Golavec na levo ob Donavi in vlak je zletel prosto po širni krajin. In ko so se za trenotek peljali mimo male vasice in je Kvapil pogledal skozi rošno okno v večerni mrak, v katerem je zapazil v naglem diru nizke hišice z lesenimi strehami, pokritimi z novim snegom, in vaše otročaje, drsajoče se na zamrzli mlaki, tu se je zdramil iz svoje toposti in se v duhu začudil, kako je mogoče, da bi bilo še tako blizu tisto strašno morje hiš in ljudi, tu pa že taka majhna vasica in tisti dečaci na zamrzli kaluzi.

(Dalje.)

1867. prav nič prekinilo absolutizmu v Avstriji. Razume se, da delavci, ki plačujejo — v prvi vrsti te račune, ne morejo ostati ravnodušni v pričeh razmer. Zanimati jih mora pa tudi preobrat, ki je nastal v deželi, odkar je postalo nabiranje zaupnic za Šusteršiča po kmečkih občinah tako važno za klerikalno stranko, da se že klerikalni može vprašujejo, čemu je treba toiko centov zaupanja. Če ima dunajska Kamila osebne interese s svojim bojem proti Šusteršiču in Kreku, ima delavstvo stvarne interese s svojim bojem zoper klerikalizem. Če delavstvo ne zanima oboje v deželnem dvorcu, ga pa zanimajo ovire, ki jih postavlja klerikalizem delavstvu na pot. In če je klerikalizem oslabljen, ima delavstvo neštete razloge, da nabrusi svoje orožje in se pripravi na boj. V deželi se doslej gospoduje in gospodarji brez delavstva. V deželni zboru nima delavstvo najmanjše besede, in zato je mogoče, da dela deželni zbor tako, kakor da sploh ni delavcev na Kranjskem. Boj za splošno in enako volilno pravico se mora izvršiti tudi v deželi; in bliža se čas, ko se o tem boju ne bo več le teoretično govorilo. Napovedani shod je važen z vsake strani; zato se sme pričakovati, da razvijejo delavci zanj najvišjavnostno agitacijo in napravijo iz njega impozantno zborovanje, kateremu pouda velika udeležba največji pomen.

— **Zidarski shod v Spodnji Hrušici** bo v nedeljo 13. t. m. ob 4. popoldne v gostilni pri Bončarju. Na shodu poročila sodrug **Petejan Iz Trsta**, Zidarji! Agitirajte za množestveno udeležbo.

— **Častna beseda in g. Franchetti**. Poročajo nam: V torek je prinesla »Zarja« notico, s katero je posvetila v skrivne predale posredovalnice g. Franchettija ter pokazala javnosti, kakšne nečedne posledice izvršuje predsednik Zveze obrtnih zadrug. Rahlčoština čast gospoda Franchettija je bila s tem seveda do skrajnosti užaljena, zato je takoj tekel v uredništvo s poravkom, s katerim pere svoje umazano početje. »Savez hrvatskih obrtnika v Zagrebu« je kriv tega, da on posreduje stavkokaze, ker ga ni obvestil, da je v Zagrebu stavka. Da je ni, tega g. Franchetti niti sam ni verjel, ker zakaj naj sicer tvrdka Bothe-Ehrmann v Zagrebu rabi kar par sto delavcev več, ko bo vendar tudi g. Franchettiju znano, da vlada letos hudo pomanjkanje dela. Da prihranimo g. Franchettiju pot do uredništva, ki bi to imel morda s kakim novim popravkom, konstatiramo na podlagi povzede, da je bil g. Franchetti že v soboto informiran, da je tvrdka Bothe izprla svoje delavce in da rabi druge, katere naj preskrbi gospod Franchetti. V ponedeljek 7. t. m. je gospod Franchetti v družbi agenta, katerega je poslal Bothe potom »Hrvatskega saveza« v Ljubljano, ušel mladega mizarja, kateremu sta obetala vse mogoče in nemogoče, če gre v Zagreb. Peljala sta ga celo k »Figovcu«, kjer sta ga pogostila, g. Franchetti mu je ponudil cigareto, ter mu dopovedoval na njegovo vprašanje, da v Zagrebu ni stavke, da gre lahko brez skrbi tje, če pa ve še za kakšnega, naj ga pripelje v torek s seboj, ker jih v Zagrebu še veliko potrebujejo. Dala sta mu za ta trud tudi tri krone, ter mu odvzela delavsko knjižico. V torek pa je šel s tem mizarjem k gosp. Franchettiju tudi strokovni tajnik sodrug Zore in se je »ponudil« v delo. Oba ljubezniva gospoda sta bila silno vesela, ker je pri »Figovcu« pogoščen mizar tako dobro izpolnil zaupano mu nalogo. Takoj sta sodrugu Zoretu začela dopovedovati, da ga čaka v Zagrebu dobra plača, če le hoče tja. Ko pa je sodrug Zore oba čedna gospoda opozoril, da je v Zagrebu stavka, pri Botheju pa izpor, imajo je takoj zmanjkalo sape. Še boli kisle obraze pa sta naredila, ko je sodrug Zore kategorično zahteval, da naj pogoščenemu mizarju takoj vrne delavsko knjižico. Poštenjakoviča sta se seveda branila, kar pa ni nič pomagalo. Sodrugi Zore je takoj nato opozoril g. Franchettija, da posreduje stavkokaze ter ga pozval, da z ozirom na njegovo častno funkcijo kot predsednik obrtne zveze to umazano delo takoj opusti. Okrog štiri popoldne, potem ko je popravek na notico, objavljeno v torek, že oddal, je prišel osebno v strokovno tajništvo, kjer je opravičeval svoje početje in dal sodrugu Zoretu v pričeh tih prič **častno besedo**, da bo to delo takoj odložil ter je obžaloval, da je morda s tem početjem škodoval mizarjski organizaciji. To je bilo v torek popoldne, toda še isti dan je pisal pismo nekemu mizarju, v katerem ga je nagovarjal za Zagreb. V sredo pa je zopet nadaljeval svoje čedno opravilo. Gospod Franchetti, ali Vaša častna beseda, pa tudi če ste jo dali le delavcem, res ni toliko vredna, kakor fisti umazani groši, ki jih hoče morda dobiti od hrvaških podjetnikov? Če ni, potem pri tem poslu še lahko obogatite. Kajti zagrebški mizarji bodo prav gotovo vsako Vašo pošiljatev konfiscirali, tako da delavnica g. Botheja še dolgo ne bo polna, in se vam potemtakem obeta še lep zaslužek.

— **Čudne razmere na kamniški postaji**. Pišejo nam: Večkrat smo se že pečali s to postajo, odnosno z njenim načelnikom Reparjem in njegovo boljšo (?) polovico. Toda ves trud je bil zaman. Nasprotno, domišljivi dvojeci greben čim dalje bolj naraščata, to pa vsled tega, ker za svoje odgovorno mesto popolnoma nezmožni ravnatelj dvorni svetnik Galamboš nima potrebnega poguma napraviti sravnitnim razmeram že dolgo zasluženi konec. Leta in leta se že pritožujejo tako uslužbenčji železnice kakor zasebne stranke nad neznosnimi razmerami in škankami, katerim so izpostavljeni. Nešteto se je že zasljevalo ljudi po precej dragih komisijah, vse sodne instance so že prale umazano perilo, toda vse je bob v steno, ker je g. Galamboš mož, ki si ne upa napraviti reda. Da pa taka bolazen ni umestna in ne povečuje ugleda podjetja, kateremu po božji in človeški neprevidnosti načeljuje dvorni svetnik Galamboš, dokazujejo najnovejši izbruh histerične dvojnice na kamniški postaji. Značilno je, da je vse, kar pride s to častivredno dvojico v kakršnokoli dotiko, tatinsko razpoloženo, in da vsakemu predbacivata to družabno čednost. Po velikih tozadevnih aferah — ki ba še niso končane —

je milostljiva »smojka« zopet pred kratkim nahrullila mater svoje dekle, Marijeto Smole, da ji je le ta ukradla v njeni odsotnosti pet eraričnih rjuh. Da nima plemenita babnica za tako trditvev niti najmanjšega dokaza, jo prav nič ne ženi, saj iz izkušnje ve, da se dá pred sodnijo vse utajiti. Marijeta Smole menda ni iskala pri sodišču zadoščanja, kar je pač njena stvar. A je imelo za posledico, da je Reparica dobila še več poguma in je v nedeljo poiskala drugo žrtev svoji perverzni domišljiji. V nedeljo so ji bile namreč baje ukradene cvetlice z lončiči vred. Ker so bile pa te cvetlice slučajno vseč tudi postajnemu mojstru Samastilu, je duhovita gospa takoj pogruntala, da je le-ta tat njenih ljubljenih cvetk. Ni li pa zadostovalo, da dá temu svojemu mnenju samo ustmenega duška, ne, šla je takrat še korak naprej in odredila je v svoji vsegamočnosti kar hišno preiskavo pri g. Samastilu in jo tudi takoj sama izvedla. Da taki, neprestano se ponavljajoči izbruh histerične boleznij kaj neprijetno učinkujejo na železničarje, o tem ni dvoma in to razume tudi vsakdo, razen merodajnih gospodov v tržaškem »tintenburgu«. Toda mera je polna in gospodje naj blagovestno vzeti na znanje, da otvorimo v najkrajšem času napram upravi državne železnice nabrezobzirnejši boj v časopisju, če ne napravi takoj red in če ne dobe vsi prizadeti popolnega zadoščanja. Gospod Galamboš naj se ne veseli tega bola, ker lahko tak tudi njega odpiha iz Trsta.

— **Z Dolenjskega nam pišejo**: O neuspešnem potezanju, za Šusteršičevo zaupnico v občini Smihel-Stopiče se zdaj po Dolenjskem veliko govori. Vdaj šele so se kmetje začeli zanimati za vse tisto, kar je sprožila Theimerica s svojimi javnimi pismi, in vera v nezmožljivost klerikalne stranke je začela znatno pešati. Bilo bi otročje, ako bi kdo trdil, da klerikalni kmetje niso več klerikalni; ampak ena beseda se sliši vse pogosteje po dolenjskih krajih: Komandirati se ne damo! Važno ni le to, kar se godi v občinskih odborih; veliko več je na tem ležeče, kaj mislijo in govore ljudje. In lahko se pravi, da bodo imeli farožvi veliko dela, če bodo hoteli zatrejeti vse tiste dvome, ki se zdaj bude med kmeti. Zraven se pa še lahko opazja, da se v nekaterih farožvih že sami vprašujejo, če se izplača voditi z ljudstvom boj za stvar, ki je morda že izgubljena. Tupatam premišljajo duhovniki prav resno, če ne bi bilo pametno zapustiti ladjo, ki ima luknjo, dokler je čas, da se steše nova barka. Razkol je prišel na Goriškem; če pride do razkola na Kranjskem, se bo najprej poznal na Dolenjskem.

— **Odborova seja »Matice Slovenske«** bo dne 12. VII ob šestih. Dnevni red: 1. Poročilo načelnštva. 2. Potrditev zapisnika. 3. Iz knjižnega odseka. 4. Tajnikovo poročilo. 5. Slučajnosti.

— **Državna obrtna šola v Ljubljani**. Prihodnje leto bo obsegala obrtna šola nastopne oddelke: stavbno-obrtno šolo; delovodsko šolo za mehanično-tehnične obrte; delovodsko šolo za elektrotehniko; mojstrsko šolo za stavbno in pohištveno mizarstvo; strokovno šolo za lesno in kamneno kiparstvo; specialne tečaje za obrtnike; javno risarsko in modelirsko šolo; žensko obrtno šolo in strokovni tečaj za izobrazbo učitelstva na obrtnih nadaljevalnih šolah. Stavbno-obrtna šola daje pomočnikom zidarskega, tesarskega in kamnoseškega obrtno ono znanje in one spretnosti, ki so podlaga uspešnejšemu delovanju in obrtovanju, in jih tudi usposablja za mojstrske izkušnje. Stavbno-obrtna šola obsega pripravljalni tečaj in dva strokovna tečaja, ki trajajo za vsakega navedenih obrtov po pet mesecev (od dne 3. novembra do konca marca). Šolo je potemtakem moči dovršiti v treh, odnosno v dveh zimskih tečajih. Pouk je tetrjetičen (slovenščina, nemščina, spisje, zemljepisje, računstvo, geometrija, naravoslovje, tehnično risanje in projekcijski nauk, prostoročno risanje, gradivoznanstvo, kamnoslovje, stavbarstvo, osnova in oprema poslopj, stavbno risanje, oblikoslovje, strojezanstvo, obratoslovje, stavbna mehanika, knjigovodstvo, državljanski nauk, higiena v stavbnem obrtu, merstvo) in praktičen. Za sprejem je treba priložiti dokazati, da je star 17 let in da se je izučil onega obrta, v katerem se želi dalje izobraževati. Vpisovanje v stavbno-obrtno šolo se vrši v dneih 29., 30. in 31. oktobra. Stavbno-obrtna šola daje absolventom možnost in polago, da napravijo izpite za zidarskega, tesarskega in kamnoseškega mojstra; poleg tega skrajša odhodno spričevalo tesarjem in kamnosekom prepriano praktično uporabo za eno leto. Absolventje stavbno-obrtno šole dobe tudi službe železniških mojstrov (poduradnikov) pri c. kr. državnih železnikah. Poštino in telegrafsko ravnateljstvo jih sprejema za stavbne pomočnike; ako napravijo potem predpisane teoretične in praktične izpite, lahko dosežejo službo poštinih oficijantov.

— **V Tržič!** Pišejo nam: Večkrat smo že brali v »Zarji«, kako delujejo delavci po drugih krajih za svoje delavske časopise. Tudi pri nas v Tržiču vidimo vedno pri delavcih, ki so bili med Nemci na delu, da imajo svoj delavski časnik »Arbeiterwille«. Nemški sodrugi, nemški delavci pa imajo svoj dnevnik kot nekaj samoposebi umevnega. Med našimi domačimi delavci sodrugi pa naletiš na vse polno izgovorov, ako hočeš od enega ali drugega, da bi se naročil na »Zarjo«. Eden pravi: »nimam denarja; drugi zopet: »kaj bom kupoval, kot tako nič ne berem!« tretji zopet: »saj bi bil naročen, pa zaradi otrok ne morem biti«. Ako takemu odgovoriš, da ni »Zarja« list za otroke, ampak zanj in njegovo ženo, da pa tudi odraslim otrokom nič ne škoduje, če vedo to, kar »Zarja« piše — pa pride z izgovorom: »ja, pa se bo g. fajmošter jezil, če zve zato in otroke bo v šoli kaznoval...« Četrty se izgovarja na ženo, da ne pusti »Zarje« naročiti itd. itd. Delavci tržički! Vsi ti izgovori ne držijo! »Zarja« je edino delavsko glasilo. Vsak delavec bi moral biti njen naročnik! V Tržiču bi jih moralo prihajati vsak dan par sto. Premišljajte o tem ter brez ozira na levo in desno in brez izgovorov naročite ali pa kupujte vsak dan

ist, ki je pisan za Vas — to je naso delavsko »Zarjo«.

— **Šolske pristojbine na drž. obrtni šoli**. Vsak novo vstopajoči učencev plača 2 K vpisnine. Ta pristojbina se ne pregleda nikomur. Na vseh oddelkih z rednim dnevnim poukom, kjer traja pouk najmanj en semester, plačajo redni učenci in učenci-gostje za vsako polletje 5 K šolnine. Če je oddelek združen z delavnico, je poleg tega vsakemu obiskovalcu za vsak semester poravnati 6 K pristojbine za delavnico. Revnim rednim učencem se šolnina in pristojbina za delavnico lahko popolnoma ali do polovice izpregleda. O dotič. prošnjah odločuje c. kr. deželna vlada. Učenci-gostje se ne oproščajo plačevanja teh pristojbin. Inozemci plačajo 50 K vpisnine, vsak semester 400 K šolnine in 50 K pristojbine za delavnico. Teh pristojbin se inozemci nikdar ne oproščajo. Natančnejše podatke je povzeli iz letnega izvestja c. kr. državne obrtne šole ali pa iz programa, ki ga je izdalo ravnateljstvo. Učenci vseh oddelkov z rednim dnevnim poukom so ali redni učenci ali učenci-gostje (hospitantje). Redni učenci so oni, ki so zadostili sprejemnim pogojem, predpisanim za dotično kategorijo učencev, ter redovito obiskujejo vse po učnem načrtu predpisane predmete. Učenci gostje so oni frekventantje, ki za svojo izobrazbo obiskujejo le poamezne predmete.

— **Celoletni občni zbor podružnice ljubljanskih zidarjev** bo v nedeljo, dne 13. t. m., v gostilni »pri Levu« na Marije Terezije cesti s sledečim dnevnim redom: poročilo funkcionarjev; volitev odbora in nadzorstva; razno. Polna udeležba je potrebna.

— **Z Jesenic**. Žena iz Marijine družbe R. J. ima hčer, ki se je poročila pred letom s tovarniškim delavcem na Savi. Pred par tedni je porodila otroka. Mati R. J. se je vsled tega tako razburila, ker poročena nista živela tako, da bi ne bilo otrok, da je zeta udarila z klavdom po glavi, da je moral iskati zdravniško pomoč. Vsa zadeva je prišla pred sodišče v Kranjsko goro in za to djanje e bila R. J. obsojena na 24 ur zapora.

— **Nesreča**. V sredo popoldne je z neke steze na Gradu 70letni mestni ubog Ivan Lovrin gledal čez okrajo na Omanov vrst in pri tem izgubil ravnotežje. Padel je čez ograjo in obležal nezavesten. Prepejali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

— **Tatinska tolpa** v ljubljanski okolici, posebno proti gorenski strani postaja vedno nevarnejša in dela že nasilstva. Prvi slučaj se je dogodil v nedeljo na neki osamljeni gozdni stezi pri Gameljnih. Ko so šle namreč tri ženske od prve maše iz Šmartnega pod Šmarno goro domov na Rašico — Šperkova, Venkova Lenka in še ena — so na navedeni stezi k njim priskočili trije neznanji moški in zahtevali od njih denar. Šperkova jim je dala 2 K, Venkova Lenka 1 K, tretja je pa zbežala. Ko so rokovančji denar dobili, so zopet odšli. Orožništvo sicer tolpo marljivo zasleduje, a doslej je še ni dobilo.

— **Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske** od 29. junija do 5. julija t. l. Novorojencev je bilo 13, mrtvorojenci 3, umrlo pa jih je 17, med temi 8 domačinov in 9 tujcev, in sicer za jetiko 3, vsled mrtvouda 1, vsled nezgode 1. Za infekcijskimi boleznimi so oboheli, in sicer 1 za noricami, 1 za skrlatico, 2 za egiptovsko očesno boleznijo.

— **Kinematografski »Ideal«**. »Mož« z plaščem je naslov drame Nordisk film, ki se igra danes zvečer v kino »Ideal«. Ostale slike so izborne kakor sledi. Trondjemška železnica. (Potovalni film.) Eno uro sultan. (Humoreska.) Dolžnosti se je spomnil. (Ameriška drama.) Filmski igralec. (Komično.) Lov v džungli. (Amerikanska humoreska.) Denar in ljubezen. (Nordijska veseljoigra.) Samo zvečer. V soboto »Baje izgulljeni sin«. (Amerikanska drama.) V torek »Nuresnične sanje«. (Francoska drama v barvah. Drugi teden »Bele lilije«. Pripravlja se »Otrok Pariza«, velika senzacija v 7 dejanjih.

— **Idrija**. — **Društveni shod članov podružnice »Unije«** rudarjev v Idriji se vrši v soboto ob 9. zvečer v novih društvenih prostorih v hiši »Obč. kons. društva« v Idriji. Ker ima ta shod namen urediti notranje zadeve naših delavskih organizacij, zato prosimo vse člane tem potom, da se shoda vsi udeležo.

— **Občno konsumno društvo v Idriji** ima dve novi filijali. Z obema so člani jako zadovoljni. Oni pa, ki niso še člani, naj pristopijo. Pristopnina je 2 K 40 vin, s knjižico vred. Društvo je splošno, brez razlike stanu in političnega mišljenja. Vsak član ima enake pravice in dolž-

nosti. Vsak član naj enega člana pridobi, pa nas bo kmalu 2000. Vsak član naj kupuje svoje potreščine samo v svoji zadrugi, pa bomo lahko imeli letos en milijon prometa. Proč z branjevci, ki nas denuncirajo. Časi naših slabosti so minuli. Na delo torej za konsumno društvo!

— **Stajersko**.

— **Hrastnik**, V nedeljo dne 13. t. m. se vrši javen shod rudarjev ob 3. popoldne v gostilni konsumnega društva. Dnevni red: Bratovska skladnica in plačevanje provizij. Sodrugi rudarji! Agitirajte, da ne bo nihče manjkal, kajti dolžnost vsakega posameznega je, da se udeležijo tega važnega shoda. Sodrugi, ako hočemo doseči uspehe, potem mora prenehati mlačnost in brezbriznost med nami. Kdor ni z nami, je proti nam, je torej škodljivec nas vseh. Zatorej v nedeljo vsi na shod!

— **Ze zopet nesreča v trboveljskem rudniku**. Rudniški kapital ima že zopet težko poškodbo mladega delavca na svoji črni vesti. Dne 9. t. m. je težko ponesrečil devetnajstletni Karl Kajtna. Od 5. do 6. popoldne mu je padel premog na nogo tako močno, da mu je čevlji s palcem vred odbilo. Rudarji in delavci! Zdramate se in pridružite se strokovni organizaciji, da se odstrani te žalostne razmere.

— **Volileci na Goriškem!**
DELAVCI IN KMETJE!

V nedeljo, 13. julija 1913, ste poklicani, da izvolite zastopnike iz splošne kurije za goriški deželni zbor. Socialno demokratična delavska stranka vam priporoča sledeče kandidate:

DR. HENRIK TUMA, odvjetnik v Gorici;

ANTON VRČON, posestnik in trgovec v Skriljah;

ANTON MOZETIČ, prožni mojster v Gorici;

Slovenske volilce, ki stanujejo v mestu Gorica ali pa v obmejnih občinah: Ločnik,

Moša, St. Lovrenc, Krumin, Gradišče ob Soči,

Ronki, Zagraj in Tržič (Monfalcone) in ki imajo volilno pravico v eni tu imenovanih občin, pozivljamo, da oddajo svoje glasove edino le kandidatom italijanske socialno demokratične stranke, ki so:

JOSIP TUNTAR, uradnik v Gorici;

ALOJZIJ TONET, uradnik v Tržiču;

ALFRED CALLINI, tiskar v Gorici.

— **Goriško**.

— **Volilni shod v Podgori**. Danes ob pol 8. zvečer shod volilcev v Podgori v prostorih Stefana Breganta; poročala bosta sodruga Josip Kopač in dr. H. Tuma.

— **Vse zaupnike z dežele** prosimo, da soproče brzojavnim potom izid volitev v splošni kuriji. Iz bližnjih krajev goriške okolice pa nam sodrugi lahko prinese poročilo osebno. — **Naslov: Štofa — Gorica — Kavarna Schwarz.**

— **Pozor na izkaznice!** Opozarjamo volilce v splošnem volilnem razredu in v kmečkih občinah na izkaznice. Dobili ste po dve izkaznici: eno za splošni volilni razred, drugo za kmečke občine. Pazite, da vzamete s seboj v nedeljo 13. t. m. pravo izkaznico: **ono, ki velja za splošni volilni razred!**

— **Izkaznice spravite** za morebitne ožje volitve! Ker se ne ve, kakšen bo izid v splošnem volilnem razredu, zatorej spravite izkaznice za morebitne ožje volitve. Za morebitne ožje volitve je določen dan 20. julija.

— **Dr. Gregorin in agitacija**. Gosp. dr. Gregorin v Trstu nam pošilja sledeči popravek: Čislano uredništvo »Zarja« v Ljubljani. Z oziranjem na notico pod naslovom »Dr. Gregorin in agitacija« v rubriki »Goriško« v šte. z dne 3. julija t. l. pozivam to čislano uredništvo v smislu § 19. tiskovnega zakona, da priobči sledeči popravek. Res je, da se je o priliki zadnjih državnozbojskih volitev neki učitelj, ki je bil obtožen radi volilne sleparije, zatekel k meni s prošnjo, da mu preskrbim brezplačno zagovornika. Ni pa res, da meni ni bilo dosti do tega, ter da sem se celo izrazil: »Kaj to, ako izgubite volilno pravico za dobo 6 let«, marveč je res da sem dotičnemu učitelju izjavil, da ga ne bom mogel zastopati osebno, ker se je takrat vršilo državnozbojsko zasedanje in ker sploh v pisarni, ki jo imava z dr. Slavikom, opravila poslednji kazenske zadeve, ter je res, da sem ga odvedel takoj k dr. Slaviku, s katerim sva skupno v navzočnosti obtoženca razpravljala o slučaju, izjavila, da sprejmeva zadevo v svojo zagovornišva brezplačno, ter da dr. Slavik ni mogel priti na razpravo, ker o dnevu iste ni bil obveščen od nobene strani. Z odličnim spoštovanjem dr. Gustav Gregorin.

Druga vojna na Balkanu.

Bolgarska je naprosila Rusijo za posredovanje Diplomate mislijo, da bo nova konferenca velesil reševala vsa balkanska vprašanja. Berchtold stoji še na straži za interese.

SRBSKE VESTI.
Bolgarsko umikanje.

Belgrad, 11. Bolgarska armada se umika na celi črti, trdo zasledovana od naših čet, ki jim ne dovolijo nobenega oddha. Uradno javljajo, da so Bolgari na svojem umikanju iz Ština izkušali odpor v Radovištu, ko pa so se približale srbske čete, so to opustili. Srbi so nato zasedli mesto. V Radovištu je bil doslej glavni stan četrtje bolgarske armade.

Na severu.
Belgrad, 11. Vsi bolgarski napadi ob srbsko-bolgarski meji med Zaječarjem in Pirotom so popolnoma odbiti. Bolgarski napad na Knjaževac se je bil posrečil le vsled slabe srbske posadke; ko je prišlo pojačanje, je bil sovražnik odbit in popolnoma uničen. Pri Vlašini so bili

Bolgari odbiti. Oddelek strojnih pušk in 80 ko njenikov je ujetih. Zda ni več bolgarskih vojakov na srbskih tleh.

Uničenje pri Knjaževcu.

Zemun, 11. Pri Knjaževcu so bili Bolgari zvaobljeni v past. Ko so bile njih čete v kotlu, so Srbi zasedli višave. Ne en Bolgar ni ostal živ. (Sveta, blagoslovljena vojna! Potje ale-luja!)

GRŠKE VESTI.
Kavala zasedena.

Atene, 11. Admiral Konduriotis je zasedel luko Kavala. Tudi dolina Strumnice je zasedena od Grkov.

Priprave za bitko.

Solon, 11. Šestdesettisoč Grkov koraka proti Seresu, kjer se pričakuje odločilna bitka.

Polovica grške armade prodira ob Strumnici, druga polovica ob železnici.

SOLUNSKI BATALJON.

Carigrad, 10. »Lloyd Ottoman« poroča ob-
irno o bojih od 30. junija na 1. julija v Solunu
med Grki in ondnotnim bolgarskim bataljonom.
Bolgari so bili nastanjeni v raznih kraljih mesta.
Grki so jih bili pozvali, da zapuste Solun v dveh
urah. Z ozirom na malo število bolgarskih voja-
kov so mislili, da jih bodo hitro razorožili in
sneli. Toda Bolgari so se obupno branili in na-
mesto pričakovane nekoliko hrupne aretacije
se je razvilo navdse krvavo obleganje in bitka,
ki se je pričela dne 30. junija ob 5. popoldne, je
trajala do 5. zjutraj. Turški list pravi: Boj na
bulvaru Hamidije je trajal jako dolgo. Z mo-
stovia Belega stolpa so pometali streli grških
strojnih pušk tja ob hišah. Toda ko so hoteli
Grki potem naskočiti hiše, je tudi njih od zno-
traj zadela toča strojnih pušk in jih žela kakor
žanjci žito. S prasketanjem strojnih pušk se je
mešala strelba infanterije, od časa do časa pa
zamolklo pokanje bomb. To je trajalo cele ure.
Naposled so šli Grki po artiljerijo. Nadglasuje
vse drugo so kanoni rušili hiše v razvaline, med
katerimi so se zadnji Bolgari še branili do zad-
njega moža. V Vardarski ulici je bila najmoč-
nejša bolgarska postojanka v turški šoli in v
neki trdni koči, kjer so se branili kakor lev.
Vso noč je divjal boj sem in tja. Bolgari so ra-
bili mnogo ročnih bomb. V tesnih ulicah jim
ni bilo lahko priti do živega. Zatorej so od 2. po-
noči z Jeditkula z artiljerijo streljali na obe hiši
in ji popolnoma razdejali. Tedaj šele je opustilo
boj, kar je še živelo. Ne daleč odtod so ležali
v neki stari hiši godci bataljona, 39 mož. Imeli
so le svoje puške, pa so se bolevali vso noč. S
hišnih streh vseokrog so streljali Grki, ali oni
se le niso vdali. Bila je 5 ura zjutraj. Le malo
jih je še živelo. Še nekolikokrat je bilo slišati,
da so zaklicali »hura« in se vzajemno bodrili:
»Pogum, bratje, pogum!« Potem je utihnilo vse.
In ko so Grki naskočili hišo, niso našli nobenega
odpora več — najbrže tudi nobenega živega
ne ...

RUMUNSKA PRIPRAVE.

Okupacija bolgarske zemlje.

London, 11. Reuterjeva agentura poroča,
da bo Rumunija te dni zasedla črto Tuturkaja-
Belčik. Ostanek rumunske armade bo nemara
porabljen zato, da se prepreči kršitev balkan-
skega ravnotežja (?)

Prepoved izvoza.

Budimpešta, 11. Semkaj poročajo, da na-
merava Rumunija izdati splošno prepoved iz-
voza.

BOLGARSKA ŽELI MIRU.

Prva vest.

Dunaj, 10. Korespondenčni urad naznanja
s posebno izdajo: »Agence Havas« v Parizu
poroča preko Peterburga, da je bolgarska vlada
naprosila Rusijo, da nastopi pri srbski in grški
vladi, da se ustavijo sovražnosti in se v tem
oziru popolnoma zaupa Rusiji.

RUMUNSKA NEVARNOST.

Dunaj, 10. Po informacijah iz Bukarešta je
bolgarska vlada izvedela, da napreduje mobili-
zacija v Rumuniji in bo rumunska vojska v krat-
kem sposobna, da prekorači bolgarsko mejo. V
sedanjem trenutku je Bolgarski nemogoče po-
staviti proti rumunski armadi tako armado, da
bi preprečila njene eventualne operacije. Ker so
pa rumunske zahteve tako brezmejno pretirane,
da jih ne sme izpolniti nobena bolgarska vlada,
je nevarnost za deželo veliko večja na severu
kakor na zapadu in jugu. Življenski interesi
Bolgarske zahtevajo, da dobi proti Rumuniji
proste roke, to pa je le mogoče, ako se ustavijo
sovražnosti na macedonskem bojišču. Da to
doseže, prepušča Bolgarska Rusiji vse korake
in je pripravljena sprejeti vse pogoje, ki se zde
Rusiji primerni.

SRBSKE ZAHTEVE.

Belgrad, 10. V vladnih krogih izjavljajo:
Srbija je bila na vojno prisiljena in se ne bi bila
spustila v sovražno akcijo, ako bi bila Bolgarska
priznala njene zahteve v Macedoniji. Sedaj mora
govoriti orožje, dokler ne pade odločitev,
ker si more Srbija le tako zagotoviti svoje
pravice. (Ko je prišlo to poročilo, še ni bila
znana bolgarska prošnja za rusko posredovanje.
Trebja je počakati, kakšne korake stori Rusija in
kaj bosta sedaj dejali Srbija in Grška.) Kadar
doseže Srbija odločilen uspeh, je pripravljena na
novo pogajanje. O stari srbsko-bolgarski pogodbi
ni govora, ker je uničena z orožjem. Srbija pa
ne bo zahtevala od Bolgarske nič pretiranega,
ampak se bo zadovoljila z mejo, ki jo je
označila pred vojno in ki je v glavnem zari-
sana z Vardarjem in Bregalnico. Na taki pod-
lagi je Srbija tudi pripravljena obnoviti zvezo,
kateri bi lahko pristopila tudi Rumunija.

Srbija in premirje.

Belgrad, 11. Poročila o bolgarski prošnji za
rusko posredovanje je prišlo včeraj v Belgrad.
Vladni faktorji izjavljajo, da je Srbija pripravljena
skleniti premirje, ako se Bolgarska for-
malno odreče prejšnji srbsko-bol-
garski pogodbi in zaveže za izpol-
nitev srbskih zahtev, ki so ji sicer že
znane iz diplomatičnega občejanja, ki se pa tudi
lahko brez zavlačevanja formulirajo. Premirje
brez garancije za mir bi morala Srbija od-
kloniti, ker bi ga smatrala za manevar, ki naj
omogoči Bolgarski, da popravi svoj vojni polo-
žaj. Srbske zahteve se gibljejo tudi sedaj v
enakih mejah kakor pred izbruhom vojne.

KAJ ZAHTEVA GRŠKA?

Atene, 11. Grška vlada »stoji na stališču,
da moreta Srbija in Grška sklepati mir z Bol-
garsko le solidarno. V tem smislu podpira Grška
vse zahteve Srbije; od svoje strani pa zahteva
mejo, ki teče tako, da pripadejo Grški me-
sta Kavala, Drama, Seres in Dojran. (Zdaj
naj dobi še Rumunija, kar zahteva, pa se je
Bolgarska čisto zastoj bojevala s Turčijo, in
je po vojni, v kateri je največ osvojila, najbolj

— oslabljena. Treba bi bilo izvedeti, kaj pravi
srbsko-grška pogodba, o kateri se še zdaj prav-
ne ve, če je sklenjena, ali če ni. Ako so Srbi
zavezani, da podpirajo tudi te zahteve, tedaj
lahko polože obojevalci Petrovih gardistov svoje
»slovanstvo« na led. Po teh zahtevah je soditi,
da bo hotela Grška tudi otok Tasos, ki je imel
pripasti Bolgarski.)

SRBIJA IN GRŠKE ZAHTEVE.

Belgrad, 11. Srbska vlada spoznava, da je
bolgarski položaj zelo težak zaradi nastopa
Rumunije. Najbrže bo tudi Grška nastopila z
večimi zahtevami in se ne bo zadovoljila s
Solunom. V merodajnih krogih so mnenja, da se
z vojnim neuspehom Bolgarske ne smejo
opravičevati pretirane zahteve.

RUMUNIJA V BALKANSKI ZVEZI.

Dunaj, 11. V diplomatičnih krogih (avstrij-
skih seveda) pravijo, da po peterburških vesteh
tudi Srbija in Grška nočeta gnati Bolgarske do
skrajnosti. Iz Pariza javljajo, da se vodijo med
Bukareštom in Sofijo pogajanja o teritorialnih
koncesijah, pod pogojem, da vstopi Rumunija
v balkansko zvezo. Tukaj ne razumejo, kako
bi se dalo razmerje Rumunije do trozveže zedi-
niti v zvezo z balkanskimi državami. (To jim ver-
jamemo.) Znano je, da avstrijska diplomacija ni
mogla dobiti prejšnjega vpliva v Rumuniji. (Na
to je Berchtold lahko ponosen.)

RAZBURJENJE PROTI DANEVU.

Sofija, 11. Tukaj je veliko razburjenje proti
Danevu, kateremu očitajo, da je zakrivil ne-
srečo Bolgarske, ker je iz ozirov na Rusijo za-
vrigel vojni načrt Savova, ki je hotel čez Pirof
ndreti v Srbijo. Med ljudstvom pa se javlja
dolgo po sili zadrževana nezadovoljnost z vso
volno politiko.

Dunaj, 11. Tukaj pripisujejo bolgarske ne-
uspehe dejstvu, da Danev ni hotel izvrševati
avstrijskih svetov. Celo kralj Ferdinand, ki je
prijatelj Avstrije, je bil pod pritiskom Daneva.

VELESILE.

London, 11. V diplomatičnih krogih mislijo,
da vzamejo velesile kmalu reševanje balkan-
skega konflikta v svoje roke. (Blažene roke!)
Pričakuje se druga poslaniška oñferenca. (O!
Se ena opereta! Po žaloigri mora vselej priti
satira.) Poslaniki bodo skupno z zastopniki bal-
kanskih držav in Rumunije (zakaj ne tudi Ja-
panske?) razdelili od Turčije prepuščeno ozem-
lje med bivše zaveznice in uredili bolgarsko ru-
munske vprašanje. Če se velesile v tem oziru
zedinijo, bi lahko nastopilo eno ali dvamesečno
premirje (to bo premalo za — konferenco). Po-
slaniki bi si privoščili par tednov odmora (saj
so ga potrebni, reveži!) in tekom septembra bi
se lahko sešla konferenca. (To se zdi človeku
kakor Stürgkhova igra z avstrijskim parla-
mentom.)

BERCHTOLD VARUJE INTERESE.

Dunaj, 11. V poučenih krogih (v Berchtol-
dovih namreč) pravijo, da se bo šele tekom ru-
skega posredovanja pokazalo, kaj zahteva Sr-
bija in kaj bo priznala Bolgarska. (Oj modrost
premodra!) Vsekakor je treba naglašati, da bo
Avstrija, kakor je naglašal Tisza v svojem go-
voru (in kakor smo vsekakor že stokrat slišali)
vsekakor varovala svoje interese pri določitvi
novih mej na Balkanu.

KOLERA!

Belgrad, 11. Kolera se je močno razširila
po vseh bojiščih in se je zanesla tudi v Bel-
grad. Izdajatelj »Piemonta« Ljuba Jovanović, ki
je bil pri Ibovolaku ranjen, je v Skoplju umrl
za kolero.

Zadnje vesti.

TRŽAŠKI DEŽELNI ZBOR.

Trst, 10. Tržaški deželni zbor, ki je bil pred
kratkim izvoljen, bo koncem meseca sklican, da
se konstituirata.

GALIŠKI DEŽELNI ZBOR.

Krakov 11. Poslanec Stapinski je izjavil, da
novi deželni zbor ne bo sposoben za delo, ker
njegova stranka nima zaupanja do vlade. Vsa
pogajanja so le izguba časa in on tudi zato ne
bo sprejel izvolitev načelnika kluba deželnih
poslancev poljske ljudske stranke in tudi ne bo
vstopil v odsek za volilno reformo.

VOJAŠKA VAJA V MOČNO NARASLI DRAVI.

5 vojakov utonilo!

Ptuj, 10. Danes dopoldne so imeli pionirski
vojaki razstrelino vajo na Dravi, ki je vsled
zadnjega deževja silno narasla. Razstreliti so
morali most, ki so ga pred nekaj dnevi posta-
vili. Med razstrelinimi deli je 10 pionirjev v
dveh čolnih pod poveljstvom lajtnanta Macen-
koviča lovilo še uporabni les od mostu. Pri tej
veliki vodi torej zelo nevarno delo. Ob 10. do-
poldne se je en čoln prevrnil in 5 pionirjev z
lajtnantom so padli v vodo. Lajtnant se je tru-
dil, da bi rešil vojake, toda trdil se je zaman.
Ko bi ne bila prišla pravočasno pomoč, bi bil
utonil tudi on. Vseh pet pionirjev je utonilo:
korporal Wohlgemuth, poddesetnik Jud in pio-
nirji Klaps, Steininger in Pessel. Vkljub ne-
utrudljivemu iskanju niso dobili doslej še nobe-
nega. Da rešijo nekaj starega materiala, ki ni
skoraj za nobeno rabo več, pošiljajo vojake v
tako nevarno delo ob visoki vodi.

MORILEC V MORAVSKI OSTRAVI JE BLAZEN.

Moravska Ostrava, 10. Robert Nedtela, o
katerem smo včeraj poročali, da je umoril in
zlorabil 12letno hčerko sodruga Barte, je blazen
in je bil že dlje časa v blaznici. Iz blaznice so ga
odpustili, češ da je zdrav, a je dobival vedno
napade besnosti in ves trud, da bi ga zopet in-
ternirali, je bil zaman. Danes so ga zaslišali. De-
jal, da je stal pred hotelom, ko je prišla mimo
deklica. Vprašal jo je, če bi nesla pismo na po-
što. Deklica je pritrdila in šla z njim v sobo. Kaj
da se je godilo dalje, o tem pravi Nedtela, da
ničesar ne ve.

LOČITEV CERKVE OD DRZAVE V WALESU.

London, 11. Poslanska zbornica je sprejela
v tretjem čitanju zakon za ločitev cerkve in dr-
žave v Walesu. Poslanska zbornica je s tem že
vdrugič rešila to predlogo. Zbornica lordov jo
bo skoraj gotovo zopet odklonila. Če odobri po-
slanska zbornica še v tretjič predlogo, tedaj bo
veljavna, tudi če je ne sprejme zbornica lordov.

NA SMRT OBSOJENI EPILEPTIK.

Madrid, 10. Atentator na kralja, Sanchez
Allegre, je obsojen na smrt. V utemeljivi sodbe
izreka sodišče, da je bil Sanchez pri izvršitvi
atentata pri polni zavesti in da je atentat dobro
pripravil. Sanchez Allegre je epileptik! Aten-
tator ni hotel podpisati obsodbe in se bo prito-
žil na kasacijsko sodišče.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Mlade bernhardince

stare 2 meseca se proda v Rožni
dolini, gostilna pri »Čehu«.

Kavarna
Unione v Trstu
ulica Caserma in Torre Bianca
Velika zbirka političnih in leposlovnih re-
vij in časnikov v vseh jezikih.
Biljardi.
Shajališče tržaških in vnanjih sodrugov.
Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Naročajte se na Zarjo!

Velika in moderno urejena knjigoveznica

Ivan Jakopič

v Ljubljani, Filipov dvorec, poleg Frančiškans-
skega mostu, za vodo

se priporoča slav. občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih knjigoveških del, cenj. gosp. trgovcem za izdelovanje vzorčnih kartonov, komisijskih knjig za potovalce po tvorniških cenah in slav. uradom za trpežno in močno vezanje protokolov. — Izvirne platnice za vsakovrstne slovenske knjige, ve-
zanje knjig za bralna društva, čitalnice in knjižnice po nizki cenl. — Tiskanje pogrebni in dru-
štvenih znakov s krasnimi modernimi črkami.

Postrežba točna, delo solidno.

Naznanilo.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani
r. z. z. o. z.

sklicuje delegate iz Ljubljane in okolice na

izredno zborovanje

ki bo v nedeljo 13. julija v Ljubljani pri »Lévu«, delegate
gorenjskih filial (Tržiča, Koroške Bele, Save in Jesenic) pa
dne 20. julija dopoldne na Savo k Werglesu. Začetek obeh
zborovanj ob pol 9. dopoldne.

DNEVNI RED: 1. Petletni obstoj društva. 2. Nadaljno delo.

Prosi se vse delegate, da se zborovanj zanesljivo in polnoštevilno udeležo.

Nadzorstvo.

Načelstvo.

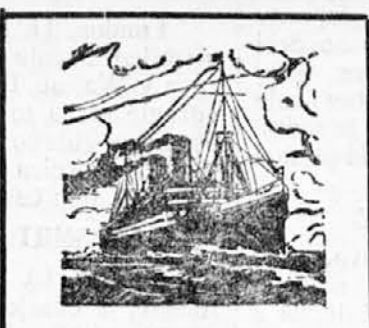
Najlepša birmanska darila
s katerimi razveselite svoje, si nabavite prav poceni, če se obrnete takoj na
največjo zalogo ur, zlatnine in srebrnine
Blago najfinejše vrste. Cene najnižje.
H. Suttner
Ljubljana, Mestni trg št. 25.
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.
IKO Tovarniška **IKO**
znamka **IKO**
Naročite krasni veliki ilustrovani cenik, ki ga dobite
zastonj in poštnine prosto.

Moderne srajce -- bele in barvaste,
tenniske, lovske, hribolazke, mrežaste,
in vse druge vrste z ovratnikom in brez
ovratnika, spalne srajce, trdi in mehki
ovratniki, zapestnice, naprsniki, dolge
in kratke spodnje hlače, majice, noga-
vice itd. vse v največji izbiri in naj-
boljši kakovosti po zelo skromnih in
stalnih cenah

z 10% popustom
v modni in športni
trgovini

P. Magdič, Ljubljana, nasproti
glavne pošte.

Potniki
 v severno in južno AMERIKO
 se vozijo sedaj le po domači avstrijski progi
AVSTRO-AMERIKANA
 Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro
 najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtnicama, električno razsvetljavo,
 brezličnim brzajavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da
 dobi dovolj domače hrane z vinom, svež kruh, postelje, kopalj itd.

Odhod parnikov:
 v sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.
 Trst-New-York, vsako soboto.
 Trst-Južna Amerika, vsakih 14 dni.
 Trst-Kanada, vsak mesec.
 Vsakovrstna pojasnila daje drage volje brezplačno pri glavni
 agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:
SIMON KMETETZ, Ljubljana,
 Kolodvorska ulica šte. 26.

Občno konsumno društvo v Idriji

naznanja s tem, da je v svoji seji dne 9. svečana 1913 skienilo, da se hranilne vloge članom
 obrestujejo od 1. januarja 1913 naprej po 5 odstotkov.

Kredit do 30 dni je obresti prost. Čez 30 dni do 6 mesecev se imajo računati obresti po 6 odstotkov
 :: Od kredita nad 6 mesecev pa po 7 odstotkov in sicer že od 30 dni naprej.
 Hranilne vloge sprejema društvo vsak dan med uradnimi urami od 8. zjutraj do 12. dopoldne ter
 od 2. popoldne do 6. zvečer. — Odpovedni roki so pri društvu najprimernejši in varnost vlog
 najboljše, kajti za varnost garantira premoženjska in blagovna vrednost. Vsak član najlažje zaupa
 svoje prihranke svojemu zavodu.

Načelstvo.

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev v Ljubljani

r. z. z. o. z.

se priporoča cenjenemu občinstvu pri nabavi vsakovrstnega pohištva, ki ga izdeluje v lastni, najmoderneje opravljene tovarni na Glincah pri Ljubljani.

Priporoča se tudi za vsa druga v mizarstvo stroko spadajoča dela.

Delo je vedno solidno, točno in prav poceni.

Proračune se na zahtevo dopošlje brezplačno v najkrajšem času.

Družinski kruh

iz pekarnice

„Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“

je najboljši in najcenejši. Hlebi po 1.75 kg veljajo samo 56 vin.

Dobi se v vseh prodajalnah „Konsumnega društva za Ljubljano in okolico“. — Člani, segajte po njem!

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

registrovana zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom, da glasom skupne seje nadzorstva in načelstva z dne 17. januarja 1913 obrestuje odslej

hranilne vloge članov po **5** ¹/₂ ⁰/₀ od dne vloge do dne dviga.

Dosedanje stanje hranilnih vlog 51.000 K. Dosedanje stanje deležev 32.000 K. Rezervni zaklad 8000 K. Denarni promet leta 1912.: 1,487.639 K 18 vin.

Pisarna društva v Špodnji Siški, Kolodvorska cesta.

Prodajalne: v Ljubljani: Sodna ulica, Bohoričeva ulica, Krakovski nasip; v Siški: Kolodvorska cesta, Celovška cesta; na Viču, v Trziču, na Jesenicah, na Savi in na Koroški Beli.

Pekarna v Spod. Siški, Celovška cesta.

Nadzorstvo.

Načelstvo.